

Posudok habilitačnej práce

Téma: Theoretisch-pragmatische Reflexionen zur interlingualen Übersetzung ausgewählter Textsorten des Strafprozessrechts

Autor: PaedDr. Oľga Wrede, PhD.

Oponent: prof. PhDr. Jana Rakšányiová, CSc.

Predložená monografia (vyd. Hamburg 2020, zaradená do Nemeckej národnej knižnice) už rozsahom (390 s.) a obsahom - členením na 7 viacúrovňovo členených kapitol signalizuje, že tu ide o opus nezvyčajnej šírky a hĺbky. Konštatujem to s plnou vážnosťou, pretože O. Wrede figuruje vo vedeckom dianí orientovanom na translatológiu, osobitne na právny preklad, ako špičková odborníčka čo do prezentácie aj aplikácie vedeckého výskumu podloženom aj vlastnými bohatými praktickými skúsenosťami. Hore uvedená publikácia, nepochybne výsledok viacročného výskumu a syntetizácie, predstavuje precízne spracovanú veľmi heterogénnu problematiku, ktorú autorka parciálne prezentovala vedecko-pedagogickej obci a ktorú sumarizovala do tohto kompaktného opusu dlhé roky. Toto maximálne pozitívne hodnotenie zdôvodňujeme na základe nasledovných kritérií:

- Náročnosť spracovania riešenej problematiky

Práca stojí na niekoľkých racionálnych pilieroch: právo, trestné právo, textová lingvistika, žánre právneho štýlu, lexikológia a lexikografia, pričom autorka pristupuje k osnove problémov originálne a inovatívne, a to z kontrastívneho, interkultúrneho a intralingválneho hľadiska, čím jej analýzy a zistenia ústia do pozoruhodných translatologických konštatácií a návodov. Pri precíznom mapovaní právneho systému Nemecka nachádza konvergencie aj divergencie so slovenským systémom, pričom jej neunikajú ani diatopické (nemecko-rakúske) odchýlky. Zosúvšťažiť také množstvo relevantných fenoménov si vyžaduje hlboké znalosti z oblastí právnej vedy a exekutívnej praxe, lingvistiky a translatológie, ktorými autorka nielen suverénne disponuje, ale vďaka svojmu prierezovému mysleniu nachádza a prezentuje nemecko-slovenské analógie. Metaforicky vyjadrené – pustila sa do veľmi náročného terénu, ktorý vedecky zmapovala, správnu optikou vytrasovala cesty vedúce právneho prekladateľa k denotatívne aj komunikačne ekvivalentnému prekladu. Monografia má však aj širší diapazón dosahu: inšpiruje lingvistov a môže senzibilizovať aj právne profesie pre pochopenie komplexnosti translačného procesu.

- Úroveň spracovania témy

Vysoko náročná, košatá téma je spracovaná na adekvátnej vedeckej úrovni postupom jednak od stavu skúmania v zahraničnom a domacom kontexte k vlastným postulátom a tiež postupom od všeobecného ku konkrétnemu. O. Wrede ako kongeniálna vedecká partnerka nadväzuje na sťažňové teoretické diela viacerých odborov, aj polemizuje s renomovanými autormi na úrovni vedeckého dišputu vedúceho v aplikovanom vedeckom výskume o kus ďalej, a to nielen v nemecko-slovenských reláciách. Precíznosť, logika v gradovaní problematiky, argumentačná sila ako aj kultivovanosť autorkinho verbálneho prejavu dáva jasne cítiť, že každý parciálny problém je vycizelovaný do detailu. K presvedčivosti diela prispievajú desiatky vyexcerpovaných autentických príkladov a úryvkov z nemeckých, rakúskych a slovenských súdnych spisov, patrične anonymizovaných, zato však výrazne

dokumentujúcich teoretické tvrdenia. Takto je monografia obohatená o významný a veľmi potrebný pragmatický aspekt.

- Prínos výsledkov práce

Prínos práce je v súčasnom vedeckom a pragmatickom kontexte nepochybniteľný až enormný. Spomínanou šírkou a hĺbkou záberu do právnych súvislostí, kvalitou textovo-lingvistickej a jazykovo-štylistickej analýzy žánrov právneho štýlu a translátologických záverov máme pred sebou vedeckú monografiu, ktorá nepochybne patrí do toho najkvalitnejšieho, čo na Slovensku vzniklo o vedeckých a pragmatických súvislostiach právneho prekladu. Tým, že monografia vyšla v nemeckom jazyku v Nemecku, je obohacujúca aj pre zahraničných recipientov a má šancu zaradiť sa do súčasného európskeho zlatého fondu odbornej literatúry na tému právneho prekladu. Dielom sa môžu inšpirovať odborníci viacerých oblastí a nepochybne zorientuje úradných prekladateľov, ktorým poskytuje cenné textologické, frazeologické a lexikografické informácie.

Za významný prínos možno považovať autorkinu koncentrovanú a fundovanú prácu na ekvivalencii v nemecko-slovenskej právnej terminológii a frazeológii. Snahy o kodifikáciu alebo aspoň ustálenie ekvivalentov či jednotného prekladania názvov inštitúcií je páľčivý problém, no zdá sa, že autorkin korpus by mohol významne prispieť k štandardizácii odbornej lexiky. K podobne detailnému spracovaniu ekvivalenčných vzťahov sa právni prekladatelia v žiadnej inej dostupnej literatúre neprepracujú, čo pre translátorov znamená, že v diele nachádzajú veľkú pomoc.

- Formálna stránka

Monografia spĺňa všetky platné normy týkajúce sa citovania, odkazov a autorskej tvorby vôbec. Vysoko kultivovaný nemecký vedecký štýl je nástrojom, ktorý tu formuluje poznatky adekvátnou formou monologických pasáží rovnako ako v podobe osemdesiatich starostlivo vypracovaných obrázkov a tabuliek (mnohé sú viacstránkové). Takto graficky upravené informácie, zhutňujúce fakty, súvislosti aj analógie, majú vysokú informačnú hodnotu a recipienta privádzajú k mnohým dosiaľ neznámym zisteniam.

- Záver

Hore uvedené pozitíva habilitačnej práce zhŕňam záverom do konštatácie, že predložená monografia vydaná v Nemecku bude slovenskú vedu aj prax dôstojne reprezentovať v medzinárodnom kontexte. Autorka prejavila vysoký stupeň vedeckej erudície, tvorivého myslenia, koncentrácie na podstatné fenomény a schopnosti relevantné problémy tematizovať a riešiť. Udržala patričný balans medzi vedou a aplikačnou praxou, čím bude inšpirovať profesionálnu obec. O. Wrede aj osobnostne spĺňa predpoklady na formálny postup v pracovnej kariére.

Jednoznačne navrhujem, aby bol PaedDr. Oľge Wrede, PhD. po úspešnej obhajobe udelený vedecko-pedagogický titul docentka v odbore Prekladateľstvo a tlmočníctvo.